

ES VAIKŲ DALYVAVIMO PLATFORMA

#EUChildParticipation
#EUChildGuarantee

VAIKŲ SKURDO CIKLO NUTRAUKIMAS

EUROPOS VAIKO GARANTIJŲ
SISTEMOS STIPRINIMAS

VAIKAMS SKIRTA VERSIJA

APIE KĄ ŠIS LANKSTINUKAS?

Europos Sąjunga (trumpai – ES) yra 27 bendradarbiaujančių valstybių grupė. ES nori užtikrinti, kad vaikai galėtų gyventi gerai.

Kiekvienas vaikas ir jaunuolis nusipelno paramos, saugumo ir galimybių bei būti išklausytas priimant jų gyvenimui įtakos turinčius sprendimus.

Europos vaiko garantijų sistema yra ES šalims skirtas planas, kuriuo siekiama padėti vaikams, kuriems reikia paramos, siekiant jiems užtikrinti geresnio gyvenimo galimybes ateityje.

Šis lankstinukas skirtas vaikams ir jaunuoliams, kurie nori sužinoti apie šį planą, kaip jis neseniai buvo patobulintas ir kaip jis padeda kovoti su skurdu.

Daugiau kaip 41 000 vaikų pateikė savo nuomonę per ES vaikų dalyvavimo platformą ir taip padėjo parengti šį planą.

Žvaigždute (*) pažymėti žodžiai ir frazės paaiškinti lankstinuko pabaigoje.

1. KODĖL REIKIA ŠIO PLANO?

visi vaikai gyvenime turėtų turėti vienodas galimybes.

Kai kurie vaikai ir šeimos patiria finansinių sunkumų, o tai reiškia:

- > svarbių dalykų, pavyzdžiui, maisto, drabužių, mokyklinių reikmenų ar saugios ir šiltos gyvenamosios vietos, trūkumą;
- > mažiau galimybių dalyvauti užsiėmimuose su kitais vaikais, pvz., sportuoti ar užsiimti menais;
- > yra sudėtingiau sėkmingai mokytis mokykloje, o tai gali daryti poveikį visam vaiko gyvenimui ir net sekančiai kartai.

Nė vienas vaikas nėra atsakingas už tai, kad gimė nepasiturinčioje šeimoje, todėl šie sunkumai turi būti išspręsti.

Remiant vaikus, kurių socialinė padėtis yra nepalanki, teikiama nauda visai visuomenei, nes vaikams padedama išnaudoti visą savo potencialą, suaugus rasti gerą darbą ir prisidėti prie visuomenės gyvenimo.

Apibūdindama tokią padėtį, Europos Sąjunga vartoja žodžius „vaikų skurdas“* arba „vaikai, kuriems gresia skurdas ar socialinė atskirtis“*. 2025 m. beveik ketvirtadaliui visų vaikų ES grėsė skurdas ar socialinė atskirtis.

ES šalys nori pakeisti šią padėtį ir padėti bent 5 milijonams vaikų iki 2030 m. išsivaduoti iš skurdo ar socialinės atskirties.

- > Europos vaiko garantijų sistema jau padėjo daugybei vaikų:
 - 600 000 daugiau vaikų visoje ES galėjo dalyvauti mokyklinėje veikloje, pvz., sportuoti ar vykti į mokyklines išvykas;
 - Nyderlanduose daugiau vaikų, įskaitant daugybę vaikų, kurių socialinė padėtis yra nepalanki, mokykloje gavo nemokamą maitinimą;
 - Lenkijoje įsteigti vaikų priežiūros centrai daugelyje vietų, kur jų anksčiau nebuvo.
- > Tačiau vaikai, organizacijos ir ekspertai teigia, kad reikia nuveikti daugiau.
- > Tikslas – užtikrinti, kad kiekvienas vaikas galėtų naudotis viskuo, ko reikia, kad užaugtų sveikas, saugus ir įtrauktas visuomenėje.

Plane ES šalims pateikta idėjų dėl veiksmų, apimančių reikalingus pokyčius ar tobulinimus, be to, planas padeda šalims rasti lėšų ir kitų išteklių, kurių reikia šiems pokyčiams įgyvendinti.

2. KAM REIKIA PAPILDOMOS PAGALBOS?

kai kuriems vaikams kyla daugiau sunkumų nei kitiems ir todėl jie turėtų gauti papildomos pagalbos, kai jiems to reikia.

Vaiko garantijų sistema yra sukurta padėti vaikams, kurie patiria finansinių sunkumų, tačiau ja taip pat siūloma parama kitoms nepalankioje padėtyje esančioms grupėms, tokioms kaip:

- > vaikai su negalia;
- > romų vaikai*;
- > alternatyviai globai patikėti vaikai*;
- > neturintys kur gyventi arba nesaugiuose namuose gyvenantys vaikai;
- > etninių ar religinių mažumų kilmės vaikai;
- > jaunuoliai, paliekantys alternatyvios globos įstaigas ir pradedantys gyventi savarankiškai.

3. NAUJI ES VEIKSMAI

Šiuo metu dirbama siekiant artimiausiais metais vaikams užtikrinti geresnę paramą.

Keletas idėjų:

- > klausti vaikų ir šeimų, kas padėtų tėvams susirasti darbą (pvz., geresnė parama vaikų priežiūrai tėvams dirbant);
- > nauji projektai, susiję su vaikų priežiūra, švietimu, sportu, kultūra ir įtrauktimi;
- > ieškoti būdų, kaip labiau finansiškai paremti vaikus auginančias šeimas;
- > su UNICEF sukurti psichikos sveikatos ir gerovės priemonių rinkinį*, kuris apimtų paprastas gaires, užsiėmimus ir idėjas, kuriais būtų siekiama padėti žmonėms suprasti psichikos sveikatą ir sužinoti, kaip gauti pagalbą;
- > įsteigti mentorystės* programas, siekiant suteikti paramą vaikams, kuriems gali reikėti papildomos pagalbos;
- > padėti mokykloms ir tarnyboms užtikrinti geresnę paramą romų vaikams;
- > išbandyti vaiko garantijų kortelės sistemą*, siekiant užtikrinti, kad vaikai ir šeimos galėtų lengviau gauti pagalbą;
- > vaiko garantijų sistemą labiau susieti su Jaunimo garantijų iniciatyva, taip užtikrinant, kad vaikams augant parama tęstųsi;
- > teikti didesnę paramą miestams, regionams ir vietos organizacijoms, dirbantiems su vaikais.

4. DIDESNĖ PARAMA ŠEIMOMS

vaikai pasiekia geriausių rezultatų, kai jų šeimos gauna joms reikalingą paramą.

Kai šeimos gauna joms reikalingą paramą, vaikai gali augti sveikesni, geriau mokytis ir jaustis saugiau. Jei paramos trūksta vaikystėje, daugiau pagalbos dėl sveikatos priežiūros, būsto ir kitokios socialinės paramos paprastai prireikia vėliau.

Tikslas – užtikrinti, kad:

- > tėvai ir prižiūrintieji asmenys turėtų stabilius ir gerai apmokamus darbus, taip pat pakankamai pinigų tokiems kasdieniams dalykams kaip maistas, būstas, drabužiai, transportas ir mokykliniai reikmenys;
- > vaikų priežiūra ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos būtų prieinamos, siekiant tėvams ir prižiūrintiesiems asmenims, ypač motinoms, sudaryti palankesnes sąlygas dirbti ar studijuoti;
- > negaudamos pakankamai pajamų iš darbo, šeimos galėtų gauti išmokas vaikui ar šeimai* ir kitą jiems reikalingą papildomą paramą.

5. GERESNĖS PASLAUGOS VAIKAMS

visi vaikai turėtų galėti pasinaudoti jų aplinkoje esančiomis galimybėmis.

Finansiniai sunkumai augant gali daryti poveikį vaiko fizinei ir psichikos sveikatai, mokymuisi, draugystėms, saugumui ir galimybėms ateityje. Vaikai ir šeimos turėtų žinoti, kas jiems yra prieinama ir kaip tai gauti.

Paslaugos turėtų būti grindžiamos tuo, ko vaikams tikrai reikia, o ne sudėtingomis sistemomis. Kai įmanoma, paramos paslaugos turėtų būti apjungiamos, kad šeimoms nereikėtų ieškoti pagalbos vykstant į daugybę atskirų vietų.

Svarbūs raginimai imtis pokyčių apima:

- > daugiau vaikų priežiūros ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų;
- > daugiau sveiko maitinimo mokyklose;
- > daugiau sporto, meno, kultūrinės ir popamokinės veiklos renginių;
- > daugiau korepetavimo, pagalbos ruošiant namų darbus ir papildomos paramos mokymuisi;
- > geresnę psichikos sveikatos* paramą mokyklose, sveikatos priežiūros įstaigose ir bendruomenėje;
- > mentorius ar patikimus suaugusius žmones, kurie gali vaikams suteikti paramą sunkiu metu.

6. PARAMA SIEKIANT GEROVĖS IR SAUGUMO

kiekvienas vaikas turi teisę jaustis saugus, palaikomas ir apsaugotas internete ir realiame gyvenime.

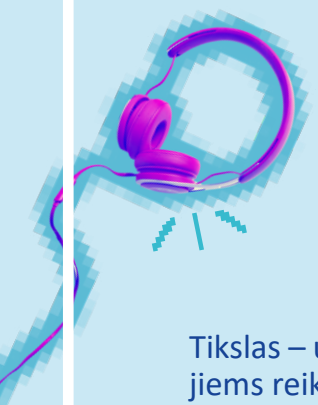
Finansinės ir socialinės problemos gali daryti poveikį kai kurių vaikų gerovei ir sveikatai, dėl to jie gali jausti stresą, vienišumą ar nerimą.

Svarbu, kad vaikai ir šeimos pagalbą gautų kuo anksčiau. Tai gali apimti pagalbą ankstyvojoje vaikystėje, mokykloje arba pagalbą, teikiamą per psichikos sveikatos paslaugas ir sveikatos priežiūrą.

- > Anksti suteikta pagalba gali užkirsti kelią problemų pablogėjimui ir užtikrinti, kad vaikai būtų sveiki, gerai mokytusi ir jaustųsi palaikomi.
- > Mokyklos, sveikatos priežiūros tarnybos ir socialiniai darbuotojai turėtų bendradarbiauti siekdami užtikrinti, kad vaikai galėtų lengviau gauti jiems reikalingą pagalbą.
- > Interneto platformos taip pat turėtų dėti daugiau pastangų, kad vaikai būtų saugūs.

Saugumas tiek internete, tiek realiame gyvenime yra labai svarbus, ir ES šalys turėtų ir toliau tobulinti vaikų apsaugą, siekdamos sumažinti grėsmes ir užtikrinti jų saugumą.

7. PARAMA JAUNIEMS SUAUGUSIESIEMS

parama turėtų tęstis ir vaikams sulaukus 18 metų.

Tikslas – užtikrinti, kad jaunuoliai, pereidami iš vaikystės į suaugusiųjų gyvenimą, gautų jiems reikalingą pagalbą ir galėtų susikurti geresnę ateitį.

Tai yra ypač svarbu alternatyviai globai patikėtiems vaikams, kurie gali neturėti juos remiančios šeimos.

18 metų sukaktis yra didelis pokytis ir daugeliui jaunuolių vis dar reikia pagalbos:

- > pabaigti mokyklą ar mokymo kursų;
- > susirasti gyvenamąją vietą;
- > gauti darbą;
- > išmokti gyventi savarankiškai.

Viena iš priemonių tokiai pagalbai užtikrinti – Jaunimo garantijų iniciatyva, kuria siekiama padėti 15–29 metų jaunuoliams susirasti darbą, gauti švietimo, mokymo ar pameistrystės galimybių.

8. KAS ĮGYVENDINS ŠIUOS POKYČIUS?

pagerinti vaikų gyvenimus ir ateitį – bendra visų atsakomybė.

Kad vaikai, jaunuoliai ir šeimos gautų jiems reikalingą pagalbą, visi turi glaudžiai bendradarbiauti tarpusavyje:

- > ES institucijos;
- > nacionalinės vyriausybės;
- > regioninės ir vietos valdžios institucijos*;
- > mokyklos, sveikatos priežiūros ir socialinės tarnybos;
- > pilietinės visuomenės organizacijos* ir labdaros organizacijos;
- > įmonės ir fondai;
- > tėvai, prižiūrintieji asmenys ir šeimos;
- > patys vaikai ir jaunuoliai.

ES šalys raginamos atnaujinti savo nacionalinius vaiko garantijų sistemos planus, siekiant nustatyti aiškius tikslus, gauti pakankamą finansavimą ir užtikrinti, kad vaikai ir šeimos gautų jiems reikalingą paramą.

ŽODŽIŲ REIKŠMĖS

ŽODIS AR FRAZĖ	REIKŠMĖ
Alternatyvi globa	Kai vaikas negyvena su savo tėvais ir juo kitur rūpinasi giminaičiai, globėjai ar juo rūpinasi vaikų namuose.
Pameistrystė	Būdas įgyti darbo įgūdžių dirbant su patyrusiais žmonėmis ir kartu mokantis. Taip galima įgyti praktinių įgūdžių dirbant tikrą darbą.
Išmokos vaikui ir šeimai	Pinigai, kuriuos vyriausybės moka šeimoms, kad padėtų padengti vaikų auginimo išlaidas, pvz., skirtas maistui, drabužiams ir kitiems poreikiams.
Vaikų skurdas	Kai vaiko šeima neturi pakankamai pinigų ar negali skirti pakankamos paramos tam, ko vaikui reikia, kad jis galėtų gyventi, mokytis, būti sveikas, jaustis saugus ir dalyvauti kasdieniame gyvenime.
Pilietinės visuomenės organizacijos	Organizacijos, labdaros organizacijos ar bendruomenių grupės, siekiančios padėti žmonėms ir kurti geresnę visuomenę. Pavyzdžiui, maisto bankai, jaunimo klubai ar benamystės labdaros organizacijos, teikiančios paramą šeimoms ir vaikams.
Europos vaiko garantijų kortelės sistema	Bandoma idėja, kuria siekiama padėti vaikams ir šeimoms lengviau rasti informacijos apie paslaugas ir paramą, kartu apsaugant privatumą ir išvengiant stigmos.
Finansavimas	Pinigai, skirti padėti sumokėti už žmones ir bendruomenes remiančius projektus, paslaugas ar veiklas. Europos Sąjungoje finansavimą gali suteikti ES institucijos, nacionalinės vyriausybės ar kitos organizacijos.
Vietos valdžios institucijos	Vietos valdžia ir viešosios tarnybos, kurios padeda valdyti mokyklas, teikti būsto ir transporto paslaugas ir socialinę paramą miesteliuose, miestuose ir regionuose.
Psichikos sveikata	Kaip mąstome, jaučiamės ir susitvarkome su kasdieniu gyvenimu. Tai apima tai, kaip valdome stresą, bendraujame su kitais žmonėmis ir priimame sprendimus. Gera psichikos sveikata užtikrina gebėjimą spręsti kasdienes sunkumus ir palaikymo jausmą sudėtingose situacijose.
Mentorystė	Parama iš patikimo vyresnio asmens, kuris išklauso, duoda patarimų, padrąsina ir padeda priimti sprendimus.
Romų vaikai	Romai – daugelyje ES šalių gyvenanti etninės mažumos grupė. Su romų vaikais ne visada elgiamasi teisingai, todėl jiems gali būti sunkiau gauti reikalingą paramą ir galimybes.
Socialinė atskirtis	Kai kas nors negali dalyvauti ten, kur gali dalyvauti daugelis kitų. Taip gali nutikti dėl pinigų, paramos ar galimybių trūkumo. Tai gali apimti veiklą, draugystės, paslaugų ar bendruomeninio gyvenimo trūkumą.
Priemonių rinkinys	Gairių, veiklų, idėjų ir praktinių priemonių rinkinys, kuriuo siekiama padėti žmonėms sužinoti apie tam tikrą temą ir žinoti, kokių veiksmų imtis.

#EUChildGuarantee

#EUChildParticipation

**Europos Sąjungos
leidinių biuras**

Teisė | Duomenys | Leidiniai

© Europos Sąjunga, 2026

PDF KE-01-26-101-LT-N ISBN 978-92-68-43237-2 doi:10.2767/2964858

